

רעד

נמצא שלמעשה בסעודת שחרית אף קודם ד' שעות אסור לאכול מצה כיון שלהרמב"ם ורמב"ן ועוד הרבה ראשונים אסור כל היום, ובסעודת ערבית כיון שלרוב הפוסקים ליכא איסור בליל י"ד אין למחות באלו שבשביל מצות סעודת שבת יאכלו מצה, אבל מהראוי להחמיר כיון שלהרמב"ם אסור גם בליל י"ד ולמה שבארתי ליכא קושיא עליו מהירושלמי ואפשר שמפרש כן גם ברמב"ן, וגם כשיעור הכל מלפני השבת הא בארתי שמשמע מרמב"ן שנאסר הוא במצה גם בלילה, ולכן ודאי שמהראוי להחמיר שאף שלא נמצא חדוש זה בפוסקים מ"מ הא לא מצינו גם שחולקין בפירוש על הרמב"ן.

ולכן טוב לאלו שאין רוצים להניח חמץ על יום השבת משום שתוששין למכשולים שאפשר לבא מזה יקיימו מצות שתי הסעודות במצה עשירה שכיון שקובע עליהן סעודות השבת יצטרך לברך המוציא ובהמ"מ, וכמפורש כן בב"י סי' תמ"ד שנכון לעשות כן שכתב ואין להקשות יבער הכל מלפני השבת ולא ישייר כלום ובשבת יאכל מצה עשירה, דכיון שאין סיפוק בידי כל אדם לעשות מצה עשירה לכל הג' סעודות לא אטרחו רבנן עיי"ש, חזינן שהיה ראוי לתקן ולהנהיג לבער הכל מלפני השבת כדי שלא יבואו לידי תקלה באם ישאר מהחמץ ולקיים מצות הסעודות במצה עשירה אך שלא אטרחו רבנן, ולכן לאלו הרוצים ואפשר להם להטריח ולאפות מצה עשירה לשתי הסעודות הוא עדיף, אף שסעודת שבת הא צריכים לפת שמברכין עליו המוציא ובהמ"מ, אלא משום דכיון שאוכל אותם לסעודות שבת המחוייבין בפת אין לך קביעות גדולה מזה.

ועי' בשע"ת סי' קס"ח סק"ט שיש מי שסובר דאף כל מה שאוכל בשבת נחשב קבע כמו שמצינו למעשר ומברך המוציא וג' ברכות אך מסיק שאין חלוק, אבל הוא רק כשאוכל שלא לסעודות המחוייבות אבל לסעודות המחוייבות לכו"ע הוא קביעות סעודה, ובפרט שיש סוברים דבנילוש בביצים ושאר מי פירות חוץ מדבש ושמן וחלב ויש הסוברים שגם בדבש ושמן וחלב להם גמור הוא ומברך המוציא עיין במג"א סי' קס"ח סעי' ט"ז ובאבן העזר שם, ואף שאין הלכה כמותן שלא בקביעות סעודה מ"מ בקביעות סעודה כהא דסעודת שבת המחוייבות ודאי צריך לברך המוציא וג' ברכות וכמפורש שכן ראוי לעשות. ואף שיש הסוברים דבנילוש במי ביצים לא חשיב מי פירות עיין בתוס' דף ל"ה שרש"י נסתפק בזה ולהרמב"ם פ"ו מחו"מ ה"ה יוצאין במצה

שלשה במי פירות ידי חובת מצה בלילה, וא"כ יש לאסור לדידהו לאוכלו בערב פסח, אבל רוב הראשונים הא סוברים דאף מי ביצים הוא בדין מי פירות וכן איפסק בש"ע סי' תס"ב סעי' ד' וכן נוהגין במדינותינו ובר"ס תס"ב איפסק שבכל מי פירות אין יוצאין י"ח מצה בלילה משום שהוא מצה עשירה, והוכיח המג"א בסי' תע"א סק"ה שאף בתערובות מים הוא מצה עשירה ואין יוצאין בה ידי חובת אכילת מצה דאל"כ לא היה צריך להא דהיא מצה עשירה דפשיטא דאין יוצאין בה משום דמי פירות אין מחמיצין עיי"ש, והסכים לו הח"י בסי' תס"ב סק"ב עיי"ש וממילא ליכא איסור מלאכול בע"פ, ואף אם היו מוזכרין ב' השיטות בש"ע בלא הכרעה היה לנו להקל לכללא דהוראה שכתב ברמ"א כיון שהוא רק איסור מדרבנן, וגם הא כמה ראשונים סברי שאיסור אכילת מצה הוא רק מוזנן איסור חמץ ואילך ואין מקום להחמיר תרי חומרות באיסור דרבנן, ולכן פשוט שטוב לאכול בב' הסעודות מצה עשירה אף הגילוש בביצים אבל לאכול רק עד הזמן שרשאין לאכול חמץ למנהגנו שאין אוכלין מצה עשירה בפסח וגם לא בערב פסח אחר זמן היתר אכילת חמץ להרמ"א סי' תמ"ד.

והנה שמעתי שרב גדול אחד אמר שלאכול מצה בסעודת ליל שבת יש בזה משום בל תוסיף, אבל הא מפורש בבעה"מ לר"מ שמבערין את הכל מלפני השבת שיאכלו סעודות שבת מן המצה, וכוונתו במצה הכשרה לצאת מצות מצה דהא הקשה ע"ז ממה שאסור לאכול מצה בערב פסח ותיירך דהאיסור הוא רק משש שעות ולמעלה ובמצה עשירה הא ליכא איסור, וכן מפורש במ"מ פ"ג מחו"מ ה"ג שכתב ויש שהיו מחמירין שלא לשייר כלל אלא לאכול מצה עשירה או מצה כתקנה קודם חצות לפי דעת קצת מפרשים עיי"ש, והיינו להסוברים דמותר לאכול מצה עד חצות, וכן הביאו הסוברים להתיר מצה עד חצות מתוספתא שתניא ואופה לו מצה מע"ש שמפרשים שהוא לאכילה דב' סעודות של שבת כדמשמע בר"ן דף י"ג ומפורש זה בהשגת הראב"ד על בה"מ שם בשם הר' יצחק אבן גיאת ובמאירי שם וכן הביא הב"ח בסי' תמ"ד בשם הרוקח שמפרש כן בתוספתא שהוא אופה המצה לאכול ב' הסעודות וא"כ הוא במצה גמורה שיוצאין בה ידי חובת מצה בליל פסח, א"כ מפורש שיותר לאכול בליל שבת שחל ב"ד וליכא בזה משום בל תוסיף, ובהגמ"י שם אות ב' שמפרש שכוונת התוספתא הוא מצה עשירה, הוא משום דגורס ואופה לו מצה בע"ש לצורך מנחה שאסור במצה שאינה

עשירה, או שיפו יניח לאו אבל עכ' והט בעי כו שיעשה דאכילת לאכילת דמצה, וגם לא בעי שליכא בעירובין בזמנו ל שאין זה מפורשת משחרב אלא הוא בל תוסי' שאין ב בסוכה י מצד שי ואין זה לספק כיון שו שאם הו נתכיון מפרש ר לא מכיו גם אלו שעושין החכמים אחרת ומודה ז בל תונו סעודות אחר ש לומר ז ולמסקנ' אב מלאכול הסוברי שאסור לשיטתו מלפני